

Katyń 1940

<https://katyn.ipn.gov.pl/kat/histori/zbrodnia/przebieg-zbrodni/11982,Wspolpraca-NKWD-i-Gestapo.html>
19.04.2024, 23:22

PRZEBIEG ZBRODNI

Współpraca NKWD i Gestapo

28 września 1939 r. podpisano w Moskwie traktat o granicach i przyjaźni między III Rzeszą a ZSRS, w którym dokonano czwartego rozbioru ziem polskich.

Przewodniczący Rady Komisarzy Ludowych i ludowy komisarz spraw zagranicznych ZSRS Wiaczesław
Mołotow

składa podpis pod niemiecko-sowieckim układem o granicach i przyjaźni z 28 września 1939 r.

W tle widoczni m.in. minister spraw zagranicznych Rzeszy Joachim von Ribbentrop i Józef Stalin, National
Archives and Records Administration.

28 września 1939 r. podpisano w Moskwie traktat o granicach i przyjaźni między III Rzeszą a ZSRS, w którym dokonano czwartego rozbioru ziem polskich. Tajne załączniki tego traktatu przewidywały współpracę

Gestapo i NKWD w zwalczaniu polskich organizacji niepodległościowych głosząc:

„Obie strony nie będą tolerować na swych terytoriach jakiegokolwiek polskiej propagandy, która dotyczy terytoriów drugiej strony. Będą one tłumić na swych terytoriach wszelkie zaczątki takiej propagandy i informować się wzajemnie w odniesieniu do odpowiednich środków w tym celu.” - *Dokumenty z dziejów polskiej polityki zagranicznej 1918-1939, t. 2, 1933-1939*, pod red. Tadeusza Jędruszczyka i Marii Nowak-Kiełbikowej, Warszawa 1996, s. 323.

Dokument stał się podstawą do wzajemnej współpracy policji i sił bezpieczeństwa obu okupantów, przybierając formę tematycznych konferencji, które odbyły się w latach 1939–1941 w Brześciu, Przemyślu, Zakopanem oraz Krakowie.

W myśl podpisanych porozumień dokonano wymiany jeńców wojennych.

13 października 1939 r. Biuro Polityczne Centralnego Komitetu WKP(b) w Moskwie zatwierdziło propozycję ludowego komisarza spraw wewnętrznych Ławrientija Berii i przekazało władzom niemieckich około 33 tys. jeńców wojennych, żołnierzy – mieszkańców części Polski okupowanej przez Niemców. W odesłanej Niemcom grupie jeńców z sowieckiego obozu jenieckiego w Kozielsku znajdował się m.in. poeta Konstanty Ildefons Gałczyński. Akcja wymiany zakończyła się 23 listopada.

Łącznie strona sowiecka przekazała Niemcom przeszło 42 tys., zaś strona niemiecka przeszło 13 tys. jeńców polskich.

Zakopane, grudzień 1939 r., Narodowe Archiwum Cyfrowe

Kolejnym wspólnym niemiecko-sowieckim przedsięwzięciem stała się wymiana ludności pochodzenia niemieckiego ze strefy sowieckiej oraz ludności pochodzenia ukraińskiego, białoruskiego i rosyjskiego ze strefy niemieckiej. W tym celu członkowie sowieckiej komisji przesiedleńczej przybyli do Krakowa z pierwszą krótką wizytą 7 grudnia 1939 r. Delegacja sowiecka bawiła następnie (tego samego dnia) w Zakopanem, o czym mówił fotoreportaż na łamach „Warschauer Zeitung”. Do dziś nie dysponujemy jednak dowodami, czy rzeczywiście to właśnie wówczas w Zakopanem w willi „Pan Tadeusz” miała miejsce

konferencja Gestapo i NKWD na temat wspólnego
zwalczania polskiego podziemia. Brak jest jakichkolwiek
dokumentów.

Wizyta radzieckiej delegacji ds przesiedlenia w Zakopanem. Widoczni m.in. Ludwig Fischer (piąty z prawej w pierwszym rzędzie), Litwinow (czwarty z prawej w pierwszym rzędzie)

Wizyta radzieckiej delegacji ds przesiedlenia w Zakopanem. Przemawia urzędnik ZSRR ds przesiedleń Litwinow, obok widoczni Ludwig Fischer, Herbert Becker i Hoffmeyer

Oficjalne spotkania sowieckich i niemieckich urzędników zbiegały się z idącymi prawie w

tym samym m czasie decyzjami o dalszych przesiedleniach i likwidacji polskich elit.

10 grudnia 1939 r., rozpoczęła się akcja przesiedlania Niemców z Wołynia i Małopolski na tereny włączone do Rzeszy (do Kraju Warty), która w ciągu kilku następnych miesięcy objęła około 160 tys. osób. Dokładnie dwa miesiące później 10 lutego 1940 r. władze sowieckie przeprowadziły pierwszą masową deportację ludności polskiej z ziem wschodnich RP w głąb ZSRR, obejmującą około 140 tys. osób.

Jedno z ostatnich spotkań przedstawicieli NKWD i Gestapo miało miejsce tuż przed decyzją o zbrodni katyńskiej i Akcją AB. W marcu 1940 r. Tadeusz Komorowski - wówczas komendant Krakowsko-Śląskiego Obszaru Związku Walki Zbrojnej meldował swoim przełożonym, iż do Krakowa przybyła specjalna komisja NKWD, aby uzgodnić z Gestapo wspólne działania przeciwko polskiemu ruchowi podziemnemu.

[Następny Strona](#)